

■ **Brinje** je smješteno posred doline i okruženo naseljima raspršenih kuća. Tragovi naseljenosti u brinjskom kraju sežu u davna vremena, što potvrđuju lokaliteti Humac i špilja Sinčić. Na području današnjeg Brinja nalazilo se naselje ilirskog plemena Japoda **Monetij** (Monetium). U ranom novom vijeku brinjski je kraj pripadao župi Gacka. Ta je župa, zajedno sa župama Likom i Krbavom, u ranohrvatsko doba bila posebno područje koje se nalazilo pod upravom zajedničkog bana. Brinje se prvi put spominje 1343. godine, te je na prostoru Like, uz Modruš, bilo najvažnije sjedište knezova Krčkih Frankopana.

Pojava i razvoj plemićkih gradova u Hrvatskoj veže se uz najsnažnije onodobne plemićke obitelji. Frankopani su na uzvišici usred mjesta podigli svoj tvrđi grad poznat kao **Sokolac**. Krčkim knezovima,

Pogled na utvrdu Sokolac i Brinje u prostoru danas

koji su poticali graditeljstvo i umjetnost, papa 1430. godine potvrđuje podrijetlo od stare rimske obitelji Frangipani, a time im daje pravo na obiteljsko ime i grb.

Sokolac je u doba knezova Krčkih, Frankopana, bio iznimno reprezentativno zdanje, kojim su dominirale snažne vertikalne ulazne kule i kapele Sv. Trojstva. U grad se ulazilo kroz kvadratnu, trokatnu kulu. Njezina su pročelja bila raščlanjena leznama, pri vrhu pročelja spojenima slijepim lukovima, što je izdvaja kao jedinstvenu. Nasuprot kuli istočnu stranu pravokutnog dvorišta zatvarao je snažan volumen u Hrvatskoj jedinstvene dvokatne dvorske kapele, sa sjeverne strane palas, koji je svoje glavno pročelje rastvoreno velikim »češkim« prozorima okrenuo jugu, dok se s južne strane dvorišta pružala gospodarska zgrada.

Utvrda Brinje s kapelom smještena je na kameno uzvišenje posred brinjske doline, kao otok posred jezera. Do danas je

Ministarstvo kulture, Konzervatorski odjel u Slavenskom Brodu

NOVI PRILOZI POZNAVANJU POVIJESNOG NASLJEĐA I KULTURNIH DOBARA BRODSKOG POSAVLJA

Baština - info

INFORMATIVNO-EDUKATIVNI IZBOR IZ STRUČNIH MATERIJALA ARHIVA MINISTARSTVA KULTURE (226)

Gradine - istražni i konzervatorski radovi (IV. dio)

Piše: **Željka Perko**,
diplomirani inženjer
arhitekture,
pročelnica

Tlocrt utvrde - stanje oko 1639. godine

Jedna od prvih fotografija Brinja - izgled 1869. godine

Prikaz današnjeg, obnovljenog stanja, unutrašnjosti kapele i detalj gotičkog prozora

ostala sačuvana kapela, branič-kula, koja je i ulazna kula burga, te ponešto zidina.

Prvi moderni hrvatski povjesničar Ivan Kukuljević Sakcinski napisao je 1869. prvi prikaz povijesti Sokolca, iste godine poznati zagrebački fotograf Ivan Standl snimio je prvu fotografiju Sokolca, a 1884. Martin Pilar, koji je tada studirao u Beču, prvi je arhitektonski snimio kapelu i

za diplomski rad odabrao projekt rekonstrukcije Sokolca. Utvrda je vremenom stradavala, tako se 1901. urušilo cijelo istočno pročelje ulazne kule, 1917. potres je jače oštetio kapelu, a u Drugom svjetskom ratu srušena je sakristija. Nakon potresa loše je provedena građevinska sanacija, a slijedilo je loše održavanje, pa se 1963. urušio znatan dio zapadnog

pročelja. Tadašnji Konzervatorski zavod u Zagrebu pristupio je obnovi kapele, a prvo su izvedeni preventivni radovi: demontirani su oltari, poduprti svi svodovi, demontirana je kamena ograda empore i razgrađen preostali dio zapadnog pročelja. Potom je započeta sanacija konstrukcije, izvedeno je novo krovništvo pokriveno smrekovom šindrom. Radovi su prekinuti 1972. godine. Od 1984. godine, kada je Restauratorski zavod Hrvatske (današnji Hrvatski restauratorski zavod) ponovno pokrenuo radove do početka Domovinskog rata rekonstruirano je glavno pročelje i zapadni dio krovništva s preslicom, obnovljena su i ostala pročelja, nadopunjena su svodna rebra u supstrukciji kapele, isklesana nedostajuća svodna rebra za kapelu i demontirani svodovi.

Nakon Domovinskog rata radovi su nastavljeni 1999. godine. Dotrajali pokrov od smrekove šindre zamijenjen je arišom kalanom šindrom. Istražena je ulazna frankopanska kula i izrađen projekt njezine rekonstrukcije. Radovi u kapele nastavljeni su postupnim rekonstrukcijama svodova i empore. Istodobno su dovršeni radovi u substrukciji kapele, nakon čega je u njezinom prostoru postavljena stalna izložba o Brinju i knezovima Krčkim. Na kraju je rekonstruirana sakristija, u čijem brodu je konzerviran natpis iz 1653. godine i zidna slika u svetištu, a nakon višegodišnjih konzervatorsko-restauratorskih radova postavljena su i oba restaurirana maniristička oltara sa gotičkim skulpturama iz ostavštine knezova Krčkih.

(nastavlja se)